"MCB LİZİNQ"

QAPALI SƏHMDAR CƏMİYYƏTİ

MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ
VƏ
MALİYYƏ HESABATI

31 DEKABR 2017-Cİ İL

BAŞA ÇATAN İL ÜZRƏ

"MCB LİZİNQ" QSC

MÜNDƏRİCAT

	Səhifə
Rəhbərliyin məsuliyyəti üzrə hesabat	3
Müstəqil auditorun hesabatı	4-5
Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat	6
Məcmu gəlir haqqında hesabat	7
Kapitalda dəyişikliklər haqqında hesabat	8
Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabat	9
Maliyyə hesabatlarına qeydlər	
1. Ümumi məlumat	10
2. Maliyyə hesabatlarinin tərtib edilməsinin əsasları	10
3. Əhəmiyyətli uçot siyasətləri	11
4. Standartlar, şərhlər və düzəlişlər	17
5. Torpaq, tikili və avadanlıqlar	19
6. Qeyri-maddi aktivlər	20
7. Maliyyə lizinqi üzrə xalis investisiya	20
8. Avanslar, qabaqcadan ödənişlər və digər cari aktivlər	20
9. Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	21
10. Təminatlı və digər bank kreditləri və borclar	21
11. Digər cari öhdəliklər	21
12. Nizamnamə kapitalı	22
13. Əməliyyat xərcləri	22
14. İnzibati xərclər	22
15. Mənfəət vergisi	22
16. Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar və qalıqlar	23
17. Şərti öhdəliklər və təəhhüdlər	24
18. Maliyyə aktivləri və öhdəliklər	25
19. Maliyyə risklərinin idarə olunması	26
20. Hesabat tarixindən sonra baş vermiş hadisələr	31

RƏHBƏRLİYİN MƏSULİYYƏTİ ÜZRƏ HESABAT

Şirkətin rəhbərliyi "MCB LİZİNQ" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin ("Şirkət") maliyyə hesabatlarının və aidiyyatı qeydlərin hazırlanması üçün məsuliyyət daşıyır. Bu hesabatlar Maliyyə Hesabatlarının Beynəlxalq Standartlarına uyğunb olaraq hazırlanmışdır və şirkət rəhbərliyinin hesablamaları və mülahizələrini özündə birləşdirir.

Şirkət əmlakının qorunmasına, maliyyə əməliyyatların rəhbərliyin icazəsi ilə həyata keçirilməsinə və müvafiq qaydada sənədləşməsinə, həmin yazılışların maliyyə hesabatlarının və maliyyə informasiyalarının hazırlanması üçün istifadə edilə bilməsinə şərait yaradan daxili uçot sisteminin, prosedurların, qaydaların yaradılmasını təmin edir. Sistem özü-özünün nəzarət mexanizminə malikdir ki, bu da rəhbərlikdə həmin nəzarət, müəssisənin administrativ prosedurları və daxili hesabatvermə standartlarının səmərəliliyi üzrə əminlik yaranmasına imkan verir. Daxili nəzarət sistemlərinin effektlivliyi sahəsində insan səhvləri və sisteminin tələblərindən yan keçməyin mümkünlüyü də daxil olmaqla məhdudiyyətlər vardır. Hətta səmərəli daxili nəzarət sisteminin özü belə maliyyə hesabatlarının hazırlanması sahəsində tam əminlik verə bilməz.

Cənab Rəmal Cəfərov
İdarə heyətinin sədri

Cənab S. Muzammil Nur
Maliyyə direktoru

MCB Lizinq Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti
MCB LEASING

Bakı, Azərbaycan Respublikası

18 yanvar 2017-ci il

MOORE STEPHENS

Moore Stephens Azerbaijan MMC
13, Zeynalabdin Taghiyev Street
Baku AZ1005, Azerbaijan

T +994 12 490 77 47/48/49
F +994 12 490 77 50

baku@moorestephens.az
www.moorestephens.az

MÜSTƏQİL AUDİTORLARIN RƏYİ

"MCB LİZİNQ" QSC-nin Direktorlar Şurası və Rəhbərliyinə

Rəy

Biz, "MCB LİZİNQ" QSC- nin (bundan sonra "Şirkət") 31 dekabr 2017-ci il tarixində bitən il üzrə maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatları, məcmu gəlir, kapitalda dəyişikliklər, pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında həmin tarixdə bitən il üzrə hesabatlar, mühüm uçot siyasətlərinin xülasəsi və digər izahlı məlumatı əks etdirən qeydlərdən ibarət verilmiş maliyyə hesabatlarını audit etdik.

Fikrimizcə, maliyyə hesabatları "MCB LİZİNQ" QSC-nin 31 dekabr 2017-ci il tarixinə olan maliyyə vəziyyətini və həmin tarixdə bitmiş il üzrə maliyyə nəticələri və pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatları bütün əhəmiyyətli aspektləri baxımından Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına uyğun olaraq obyektiv şəkildə təqdim edir.

Rəy üçün əsaslar

Biz auditi Beynəlxalq audit standartlarına (BAS) uyğun aparmışıq. Bu standartlar üzrə bizim məsuliyyətlərimiz əlavə olaraq hesabatımızın "Maliyyə hesabatlarının auditi üçün auditorun məsuliyyəti" bölməsində təsvir edilir. Biz Azərbaycan Respublikasındakı maliyyə hesabatlarının auditinə aid olan etik normaların tələblərinə uyğun olaraq Şirkətdən asılı deyilik və biz digər etik öhdəliklərimizi bu tələblərə uyğun yerinə yetirmişik. Biz hesab edirik ki, əldə etdiyimiz audit sübutları rəyimizi əsaslandırmaq üçün yetərli və münasibdir.

Maliyyə hesabatları üçün rəhbərliyin məsuliyyəti

Rəhbərlik maliyyə hesabatlarının IFRS (Beynəlxalq maliyyə hesabatları standartlarına) uyğun olaraq hazırlanmasına və düzgün təqdim edilməsinə və rəhbərliyin fikrincə, dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində əhəmiyyətli təhrif olmadığı maliyyə hesabatlarının hazırlanmasına imkan verən zəruri daxili nəzarət sisteminin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatlarını hazırladıqda, rəhbərlik Şirkəti ləğv etmək və ya işini dayandırmaq niyyətində olmadığı yaxud bunu etməkdən başqa münasib alternativ olmadığı halda, rəhbərlik Şirkətin fasiləsiz fəaliyyət göstərmək qabiliyyətinin qiymətləndirilməsinə, müvafiq hallarda fasiləsiz fəaliyyətə aid olan məsələlər haqqında məlumatların açıqlanmasına və mühasibat uçotunun fasiləsiz fəaliyyət prinsipinin istifadə edilməsinə görə məsuliyyət daşıyır.

İqtisadi subyektin idarə edilməsinə cavabdeh olan səlahiyyətli şəxslər Şirkətin maliyyə hesabatlarının verilmə prosesinə nəzarətə görə məsuliyyət daşıyır.

Maliyyə hesabatları üçün Auditorların məsuliyyəti

Bizim məqsədimiz maliyyə hesabatlarında bir tam kimi, dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində, əhəmiyyətli təhriflərin olub-olmadığına dair kafi əminlik əldə etmək və rəyimiz daxil olan auditor hesabatını dərc etməkdir. Kafi əminlik əminliyin yüksək səviyyəsidir, lakin o zəmanət vermir ki, əhəmiyyətli təhrif mövcud olduqda, BAS-lara uyğun olaraq aparılmış audit onu həmişə aşkarlayır. Təhriflər dələduzluq və ya səhvlər nəticəsində yarana bilər və ayrılıqda yaxud məcmu olaraq, istifadəçilərin belə maliyyə hesabatları əsasında qəbul etdikləri iqtisadi qərarlarına təsir etmə ehtimalı olduğu halda, əhəmiyyətli hesab edilir.

Moore Stephens Azerbaijan

Bakı, Azərbaycan Respublikası

18 yanvar 2018-ci il

Azərbaycan Respublikası * Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyəti * MOORE STEPHENS AZƏRBAYCAN * Limited Liability Company * The Republic of Azerbaijan

	Qeyd	2017	2016
Aktivlər			
Uzunmüddətli aktivlər			
Torpaq, tikili və avadanlıqlar	5	54,175	69,854
Qeyri-maddi aktivlər	6	-	579
Maliyyə lizinqi üzrə xalis investisiya	7	3,035,266	3,969,421
Təxirə salınmış vergi aktivi	15	304,477	483,396
Cəmi uzun müddətli aktivlər		**3,393,918**	**4,523,250**
Cari aktivlər			
Maliyyə lizinqi üzrə xalis investisiya	7	3,597,242	3,773,752
Avanslar, qabaqcadan ödənişlər və digər cari aktivlər	8	161,299	158,317
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	9	1,083,727	1,333,166
Cəmi cari aktivlər		**4,842,268**	**5,265,235**
Cəmi aktivlər		**8,236,186**	**9,788,485**
Öhdəliklər			
Uzunmüddətli öhdəliklər			
Təminatlı kreditlər	10	4,491,656	4,903,180
Digər bank kreditləri və borclar	10	500,000	398,408
Cəmi uzunmüddətli öhdəliklər		**4,991,656**	**5,301,588**
Cari öhdəliklər			
Təminatlı kreditlərin cari hissəsi	10	-	174,000
Digər bank kreditlərinin və borcların cari hissəsi	10	-	1,600,174
Digər cari öhdəliklər	11	137,677	240,346
Cəmi cari öhdəliklər		**137,677**	**2,014,520**
Cəmi öhdəliklər		**5,129,333**	**7,316,108**
Kapital			
Nizamnamə kapitalı	12	4,283,675	4,283,675
Yığılmış zərərlər		(1,176,822)	(1,811,298)
Cəmi capital		**3,106,853**	**2,472,377**
Cəmi capital və öhdəliklər		**8,236,186**	**9,788,485**

Cənab Rəmal Cəfərov
İdarə heyətinin sədri

MCB Lizinq
MCB LEASING
Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti

Cənab S. Muzammil Nur
Maliyyə direktoru

Bakı, Azərbaycan Respublikası

18 yanvar 2018-ci il

6-31-ci səhifələrdə əks olunmuş maliyyə hesabatları 18 yanvar 2018-ci il tarixində rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənərək imzalanmışdır.

"MCB LİZİNQ" QSC
MƏCMU GƏLİR HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2017-Cİ İL TARİXİNƏ
(Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

	Qeyd	2017	2016
Maliyyə lizinqi üzrə faiz gəliri		1,753,278	1,612,075
Faiz xərci		(504,704)	(497,581)
Xalis faiz gəliri		**1,248,574**	**1,114,494**
Haqq, komissiya və brokerlik gəliri		89,009	98,804
Xarici valyuta mübadiləsindən xalis (zərər)/qazanc		188,585	(564,749)
Digər gəlir		7,950	381
Əməliyyat gəliri		**1,534,118**	**648,930**
Əməliyyat xərcləri	13	(439,550)	(417,338)
İnzibati xərclər	14	(241,866)	(235,785)
Debitor borcları üzrə ehtiyatlardan əvvəlki (zərər)/mənfəət		**852,702**	**(4,193)**
Debitor borcları üzrə ehtiyatlar	8	(39,307)	33,128
Vergidən əvvəlki (zərər)/mənfəət		**813,395**	**28,935**
Mənfəət vergisi üzrə xərc	15	(178,919)	(4,244)
Vergidən sonrakı (zərər)/mənfəət		**634,476**	**24,691**
Digər məcmu gəlir:		-	-
İl üzrə məcmu mənfəət		**634,476**	**24,691**

Cənab Rəmal Cəfərov
İdarə heyətinin sədri

Cənab S. Muzammil Nur
Maliyyə direktoru

MCB Lizinq Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti MCB LEASING

Bakı, Azərbaycan Respublikası

18 yanvar 2018-ci il

6-31-ci səhifələrdə əks olunmuş maliyyə hesabatları 18 yanvar 2018-ci il tarixində rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənərək imzalanmışdır.

"MCB LİZİNQ" QSC
XÜSUSI KAPİTALIN HƏRƏKƏTİ HAQQINDA HESABAT
31 DEKABR 2017-Cİ İL TARİXİNƏ
(Azərbaycan manatı ilə ifadə olunmuşdur)

Kapitalın hərəkəti haqqında hesabat	**Nizamnamə kapitalı**	**Yığılmış zərər/mənfəət**	**Cəmi kapital**
1 yanvar 2016-cı il tarixinə	**4,283,675**	**(1,835,989)**	**2,447,686**
İl üzrə mənfəət	-	24,691	**24,691**
Nizamnamə kapitalında artım	-	-	-
31 dekabr 2016-cı il tarixinə	**4,283,675**	**(1,811,298)**	**2,472,377**
İl üzrə mənfəət	-	634,476	**634,476**
Nizamnamə kapitalında artım	-	-	-
31 dekabr 2017-ci il tarixinə	**4,283,675**	**(1,176,822)**	**3,106,853**

MCB Lizinq Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti MCB LEASING

Cənab Rəmal Cəfərov
İdarə heyətinin sədri

Cənab S. Muzammil Nur
Maliyyə direktoru

Bakı, Azərbaycan Respublikası

18 yanvar 2018-ci il

6-31-ci səhifələrdə əks olunmuş maliyyə hesabatları 18 yanvar 2018-ci il tarixində rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənərək imzalanmışdır.

	Qeyd	2017	2016
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Vergidən əvvəlki mənfəət/(zərər)		813,395	28,935
Düzəlişlər:			
Torpaq, tikili və avadanlıqların köhnəlməsi	5	15,729	16,556
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiyası	6	579	2,317
Xarici valyuta ilə əməliyyatlardan xalis qazanc/(zərər)		188,585	564,749
Debitor borcları üzrə ehtiyat		39,307	(33,128)
		1,057,595	**579,429**
Dövriyyə kapitalında dəyişikliklər			
Maliyyə lizinqi üzrə xalis investisiya		1,110,665	(426,226)
Avanslar, qabaqcadan ödənişlər və digər cari aktivlər		(42,289)	41,802
Digər cari öhdəliklər		(102,669)	94,391
		965,707	**(290,033)**
Əməliyyat fəaliyyəti üzrə xalis pul vəsaiti		**2,023,302**	**289,396**
İnvestisiya fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Əmlak və avadanlığın alınması	5	(50)	(942)
İnvestisiya fəaliyyətinə yönəlmiş xalis pul vəsaitləri		**(50)**	**(942)**
Maliyyə fəaliyyəti üzrə pul vəsaitlərinin hərəkəti			
Təminatlı kreditlərdən əldə edilmiş vəsaitlər		(2,272,691)	74,740
Maliyyə fəaliyyəti üzrə xalis pul vəsaiti		**(2,272,691)**	**74,740**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentlərində xalis artım/(düşmə)		**(249,439)**	**363,194**
İlin əvvəlinə pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	9	**1,333,166**	**969,972**
İlin sonuna pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	9	**1,083,727**	**1,333,166**

Cənab Rəmal Cəfərov
İdarə heyətinin sədri

Cənab S. Muzammil Nur
Maliyyə direktoru

MCB Lizinq
MCB LEASING
Qapalı Səhmdar Cəmiyyəti

Bakı, Azərbaycan Respublikası

18 yanvar 2018-ci il

6-31-ci səhifələrdə əks olunmuş maliyyə hesabatları 18 yanvar 2018-ci il tarixində rəhbərlik tərəfindən təsdiqlənərək imzalanmışdır.

1. ÜMUMİ MƏLUMAT

a) Başlıca fəaliyyət

MCB Lizinq QSC ("Şirkət") 16 oktyabr 2009-cu ildə Azərbaycan Respublikasında qeydiyyatdan keçmiş və daimi yerləşmişdir. Şirkət səhm ilə məhdudlaşan qapalı səhmdar cəmiyyət kimi Azərbaycan Respublikasının qanunlarına uyğun olaraq yaradılmışdır. Şirkət Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyində 1701045991 qeydiyyat nömrəsi ilə 15 oktyabr 2009-cu il tarixində qeydiyyatdan keçmişdir.

Şirkətin əsas biznes fəaliyyəti Azərbaycan Respublikasında maliyyə lizinqi əməliyyatlarını həyata keçirməkdən ibarətdir. Şirkət müxtəlif sənaye avadanlıqlarını, tibbdə istifadə olunan avadanlıqları, ictimai nəqliyyatı və infrastruktur layihələr və digər işgüzar məqsədlər üçün lazım olan əmlakı lizinqə verir. Bundan başqa, Şirkət maşınları, yük maşınlarını və dəmiryol vaqonlarını lizinqə verir. Şirkət lizinq aktivlərini Azərbaycan Respublikasında olan təchizatçılardan və xarici təchizatçılardan alır.

Şirkət Azərbaycan Respublikası , Bakı (AZ 1065) Tbilisi prospekti 49B ünvanında yerləşir. MCB Bank Limited, Pakistanda fond birjasında qeydiyyata alınmış açıq səhmdar cəmiyyəti, buraxılmış nizamnamə kapitalının 99.94%-nə sahibdir və Şirkətin əsas təsisçisidir. 31 dekabr 2017-ci il və 31 dekabr 2016-cı il tarixlərinə Şirkətin nizamnamə kapitalının sahibləri aşağıdakılardır:

	31 dekabr 2017-ci il Təsisçi payı, %	**31 dekabr 2016-cı il Təsisçi payı, %**
MCB Bank Limited (Pakistan)	99.94	99.94
Cənab Cəfərov Rəmal (fiziki şəxs)	0.06	0.06
Cəmi	**100**	**100**

b) Fəaliyyət Mühiti

Şirkətin biznes fəaliyyətinə Azərbaycan Respublikasının iqtisadi, siyasi və nizamlama sahələri və beynəlxalq müqavilələr təsir edir. İşlərə dair ümumi risklərə hökumət siyasəti, iqtisadi şərait, vergi rejimi və xarici valyuta nizamlamaları istiqamətində sürətli dəyişikliklərin mümkünlüyü və biznes sövdələşmələri zamanı puldan real istifadəni tərkibində birləşdirir. Rəhbərlik inanır ki, vergi borclarını vergi qanunvericiliyinə uyğun şəkildə ödəmişdir. Rəhbərlik, mövcud şəraitdə davamlılığı və şirkətin biznes inkişafını təmin etmək üçün bütün lazımi tədbirlərin görüldüyünü hesab edir.

2. MALİYYƏ HESABATLARININ TƏRTİB EDİLMƏSİNİN ƏSASLARI

a) Tərtibatın Əsasları və Uçot Prinsiplərinin Xülasəsi

Şirkətin bu maliyyə hesabatları Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına uyğun hazırlanmışdır. Şirkət ilkin mühasibat yazılışlarını Azərbaycan qaydalarına uyğun həyata keçirir. Maliyyə hesabatları şirkətin maliyyə uçotundan hazırlanmışdır və Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına bütün əhəmiyyətli aspektlər baxımından uyğun etmək üçün düzəlişlər edilmişdir. Maliyyə Hesabatları ilkin dəyər prinsipinə əsasən, fəaliyyətin fasiləsizliyi əsasında hazırlanmışdır. Hesabatların Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına uyğun hazırlanması bəzi ilkin mühasibat qiymətləndirilməsindən istifadə etməyi tələb edir. Bu həmçinin, şirkətin uçot siyasətinin tətbiqi prosesində rəhbərliyin peşəkar mühakimədən istifadə etməsini tələb edir.

2. MALİYYƏ HESABATLARININ TƏRTİB EDİLMƏSİNİN ƏSASLARI (DAVAMI)

b) Xarici valyutanın dəyişdirilməsi

i. Funksional və təqdimat valyutası

Maliyyə Hesabatlarındakı maddələr Şirkətin fəaliyyət göstərdiyi əsas iqtisadi mühitin valyutası ("funksional valyuta") olan Azərbaycan manatı (AZN) ilə ifadə olunub.

ii. Əməliyyatlar və qalıqlar

Xarici valyuta ilə baş tutan əməliyyatlar Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının ("ARMB") əməliyyat gününə olan xarici valyuta məzənnəsini istifadə etməklə funksional valyutaya çevrilir. Xarici valyuta ilə bu cür əməliyyatlar üzrə hesablaşmalardan yaranan gəlirlər və itkilər, xarici valyutalarda ifadə olunan pul aktivləri və öhdəlikləri ilin sonunda çevrilmə zamanı valyuta məzənnəsindən yaranan fərqlər məcmu gəlir haqqında hesabatda tanınır.

Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankının 31 dekabr 2017-ci və 31 dekabr 2016-cı illərdə müəyyən etdiyi manatın valyuta məzənnələri aşağıdakılar idi:

	31 Dekabr 2017	31 Dekabr 2016
1 ABŞ Dolları- AZN	1.7001	1.7707

3. ƏHƏMİYYƏTLİ UÇOT SİYASƏTLƏRİ

a) Təqdimat və Uçot Siyasətinin Mühüm Əsasları

Maliyyə hesabatları Şirkətin 31 dekabr 2017-ci il tarixinə olan maliyyə hesabatlarını əhatə edir.

Şirkətin maliyyə hesabatları uyğun hesabat siyasətindən istifadə etməklə həmin hesabat müddəti üçün hazırlanmışdır. Maliyyə hesabatları Beynəlxalq Maliyyə Hesabatları Standartlarına ("BMHS") uyğun şəkildə hazırlanmışdır. Bu hesabatlar şirkətin əməliyyat valyutası olan Azərbaycan valyutası ilə (AZN) mühasibat uçotlarına əsaslanır və baş vermiş əməliyyatlar əsasında hazırlanmışdır. İnterpretasiya üzrə Daimi Komitə tərəfindən təsdiqlənən şərhləri və Beynəlxalq Maliyyə Uçot Standartlarına dair maliyyə hesabatları Beynəlxalq Uçot Standartları Şurası ("BUSŞ") tərəfindən təsdiqlənmişdir. Maliyyə Hesabatlarının hazırlanmasında mühasibat prinsipləri mütəmadi olaraq tətbiq edilmişdir.

b) Maliyyə alətlərinin ilkin tanınma və ölçülmə qaydaları

Şirkət müqaviləyə əsasən maliyyə aləti üzrə öhdəlik daşıyan tərəfə çevrildiyi zaman maliyyə aktivini və ya öhdəliklərini öz maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatında tanıyır. Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin adi yolla alınması və satılması zamanı əməliyyat hesablaşma günü tanınır. Sonradan əməliyyat və hesablaşma tarixləri arasında ədalətli dəyər üzrə ölçülən maliyyə alətlərinin adi yolla alınması zamanı əldə edilən alətlərin tanınması üçün istifadə edilən prinsiplərdən istifadə edilir.

Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri, ədalətli dəyər, ədalətli dəyəri mənfəət və ya zərərdə əks olunmayan maliyyə aktivləri və ya maliyyə öhdəlikləri üçün, maliyyə aktivi və ya maliyyə öhdəliyinin alınması və ya buraxılması ilə birbaşa bağlı əməliyyat xərcləri əlavə olunmaqla tanınır.

3. ƏHƏMİYYƏTLİ UÇOT SİYASƏTLƏRİ (DAVAMI)

b) Maliyyə alətlərinin ilkin tanınma və ölçülmə qaydaları (davamı)

Maliyyə öhdəliklərin ölçülməsi və təsnifatı

- Maliyyə öhdəlikləri ticarət və digər öhdəlikləri və əlaqəli tərəflərə ödəniləcək məbləğləri təşkil edir.
- Maliyyə öhdəlikləri effetkiv faiz dərəcəsi istifadə emtəklə amortizasiya edilmiş dəyərlə ölçülür
- Bütün faizlə bağlı xərclər maliyyə xərclərinə daxil edilir.

Lizinqin tanınması və ölçülməsi
Lizinqin uçotu 17 №-li BMUS və 4 №-li BMHŞK-ya əsasən aparılır. Aktiv maliyyə lizinqinə verildiyi halda, lizinq ödənişlərinin diskontlaşdırılmış dəyəri debitor borcu kimi tanınır.

Lizinqin başlanğıcı
Lizinqin başlanğıcı kimi lizinq müqaviləsinin tarixi və ya təəhhüd tarixindən ən tez olanı hesab edilir. Bu izahın məqsədləri üçün təəhhüd yazılı, əməliyyata daxil olan tərəflər tərəfindən imzalı olmalı və xüsusilə, əməliyyatın əsas şərtləri əksini tapmış olmalıdır.

Lizinq müddətinin başlanması
Lizinq müddətinin başlanması tarixi lizinq alanın lizinq predmeti üzərində istifadə hüququnu əldə etdiyi tarix hesab edilir. Bu, lizinqin ilkin tanındığı tarixdir.

Lizinq üzrə debitor borcların dəyərdən düşməsi

Şirkətin lizinqin ilkin müqavilə şərtləri üzrə olan borclarını toplaya bilməməsi barədə obyektiv sübut olarsa, gecikmə üzrə ehtiyat yaradılır. Ehtiyatın məbləği lizinqin şübhəli hesab edildiyi zaman balans dəyəri ilə lizinqin ilkin effektiv faiz dərəcəsində diskontlaşdırılmış lizinq aktivinin satışından yaranan gözlənilən daxilolmaların hazırki dəyəri olmaqla, bərpa edilə bilən məbləğ arasındakı fərqdir.

Ehtiyat məbləği, həmçinin, hesabat tarixində lizinq portfelinin komponentlərində mümkün zərərlərin mövcud olduğu barədə obyektiv sübut olduğu halda həmin zərərləri əhatə edir. Onlar lizinqə aid olan gələcək səciyyəvi zərərlər və hər bir komponentdə olan itkilərin ilkin nümunələri və müştərinin fəaliyyət göstərdiyi iqtisadi mühit əsasında qiymətləndirilmişdir.

c) Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri

Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ilkin dəyəri ilə əks etdirilir. Pul vəsaitlərinin hərəkəti haqqında hesabatın məqsədləri üçün pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri nağd pul vəsaitlərindən, tələbli depozitlərdən, digər qısamüddətli və məlum olan pul vəsaitinə çevrilməyə hazır olan yüksək likvidli investisiyalardan ibarətdir.

d) Torpaq, tikili və avadanlıqlar

Torpaq, tikili və avadanlıqlar, yığılmış amortizasiyanı və dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatı çıxmaqla, ilkin dəyərdə qeydə alınır. İlkin dəyər tikinti xərcləri və ya alış qiymətindən, o cümlədən idxal rüsumları və geri qaytarılmayan vergilərdən və aktivin istifadəyə yararlı vəziyyətə gətirilməsinə birbaşa aid olan digər xərclərdən ibarətdir. Hər hansı güzəştlər və geri qaytarılmış məbləğlər tikinti xərcləri, yaxud alış qiymətindən çıxılır.

Kiçik həcmli təmir və istismar xərcləri çəkildiyi zaman xərcə silinir. Torpaq, tikili və avadanlıqların əsas hissələrinin və ya komponentlərinin dəyişdirilməsi xərcləri kapitallaşdırılır və əvəz edilmiş hissələr istismardan çıxarılır.

Avadanlıqların bütün növləri lazım olduqda, yığılmış amortizasiyanı və dəyərsizləşmə üzrə zərəri çıxmaqla (əgər varsa), ilkin dəyərdə qeydə alınır.

3. ƏHƏMİYYƏTLİ UÇOT SİYASƏTLƏRİ (DAVAMI)

d) Torpaq, tikili və avadanlıqlar (davamı)

Hər bir hesabat tarixində rəhbərlik, torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə dəyərsizləşmə əlamətlərinin mövcud olub-olmadığını qiymətləndirir. Torpaq, tikili və avadanlıqlar dəyərsizləşdikdə, binalar və avadanlıqlar satış xərcləri çıxmaqla onların ədalətli dəyəri ilə istifadə dəyərindən daha yüksək olan dəyərə silinir. Aktivin balans dəyərindəki azalma məcmu gəlir hesabatında qeydə alınır. Aktivin istifadəsi nəticəsində əldə edilən dəyərin və ya satış xərcləri çıxılmaqla, onun ədalətli dəyərinin müəyyən edilməsi üçün istifadə edilən təxminlərdə dəyişiklik baş verdiyi təqdirdə əvvəlki dövrlərdə hər-hansı aktiv üçün qeydə alınmış dəyərsizləşmə üzrə zərər bərpa edilir.

Satışdan yaranan gəlir və zərər, gəlirin məbləği ilə balans dəyəri arasındakı fərq kimi müəyyən edilir və məcmu gəlir hesabatında əks etdirlir.

e) Köhnəlmə

Torpaq, tikili və avadanlıqlar üzrə amortizasiya bərabər çıxılmalar metoduna, yəni torpaq, tikili və avadanlıqların təxmin edilən faydalı xidmət müddəti ərzində aktivlərin ilkin dəyərini onların qalıq dəyərinədək azaltmaqla hesablanır:

Mebel, qurğular və digər	10%
Ofis və kompyuter avadanlığı	20%
Nəqliyyat vasitələri	20%
Digər əsas vəsaitlər	20%

Aktivin artıq köhnəldiyi və istismar müddəti başa çatdığı halda, satış üzrə təxmin edilən xərclər çıxılmaqla, Şirkətin həmin aktivin satışı nəticəsində əldə edəcəyi təxmin edilən məbləğ aktivin qalıq dəyəridir. Şirkət aktivi onun fiziki istismar müddətinin sonuna qədər istifadə edəcəyini gözlədikdə, aktivin qalıq dəyəri sıfıra bərabər olur. Aktivlərin qalıq dəyəri və faydalı xidmət müddəti lazım olduqda hər bir balans tarixində nəzərdən keçirilir və dəqiqləşdirilir.

f) Qeyri-maddi aktivlər

Qeyri-maddi aktivlər ilk olaraq ilkin dəyərdə tanınır. Qeyri-maddi aktivlər hər hansı amortizasiya və dəyərdən düşmələr çıxıldıqdan sonra uçota alınır. Aşağıdakı düzxəttli amortizasiya metodundan istifadə etməklə qeyri-madi aktivin dəyəri son qalıq dəyərinə qədər azaldılır:

Kompüter proqram təminatı	33%

g) Amortizasiya

Amortizasiya aktivin dəyərindən və ya bunu əvəz edən digər dəyərdən aktivin qalıq dəyərini çıxmaqla hesablanır.

h) Gəlirin tanınması

Lizinq gəlirlərinin tanınmasında maliyyə üsulu istifadə olunur. Bu üsulla gələcəkdə qazanılacaq lizinq gəliri (cəmi lizinq debitorlarının artıq məbləği və lizinq aktivlərinin dəyərinin hesablanmış qalıq dəyəri) təxirə salınır və lizinq müddəti üzrə sabit faiz dərəcəsini tətbiq etməklə gəlirə aid edilir. Lizinq müqavilələrinə xitam verildikdə yaranan qazanclar/itkilər realizə edildiyi halda mənfəətə aid edilir.

3. ƏHƏMİYYƏTLİ UÇOT SİYASƏTLƏRİ (DAVAMI)

i) Maliyyə alətləri

Debitor borclar

Debitor borcları ilkin olaraq ədalətli dəyərdə uçota alınır və sonradan dəyərsizləşmə üzrə ehtiyatı çıxmaqla, effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş maya dəyərində ölçülür. Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyat, Şirkətin müəyyən edilmiş ilkin müddətdə bütün borc məbləğlərini toplaya bilməyəcəyinə obyektiv sübutlar mövcud olduqda yaradılır. Müştərilər üzrə debitor borcları ilə əlaqədar ödənişinin gecikdirilməsi (30 gündən çox gecikdirmə) bu kateqoriyadan olan debitor borcların dəyərsizləşməsini əks etdirən əlamətlər hesab edilir. Debitor borcların digər kateqoriyaları üçün dəyərsizləşmə üzrə zərərin baş verməsinə dair obyektiv əlamətlərin mövcud olmasını müəyyən edən əsas meyarlar aşağıda göstərilir:

- debitor borcun hər hansı hissəsinin gecikdirilməsi və bu zaman gecikdirilmiş ödənişin hesablaşma sistemlərindəki gecikmə ilə izah edilə bilməməsi;
- qarşı tərəfin əhəmiyyətli maliyyə çətinlikləri ilə üzləşməsi və bunun Şirkətin qarşı tərəf haqqında əldə etdiyi maliyyə məlumatları ilə təsdiqlənməsi;
- qarşı tərəfin müflisləşməsi və ya onun maliyyə strukturunun yenidən təşkil edilməsi riskinə məruz qalması;
- qarşı tərəfə təsir göstərən milli və ya yerli iqtisadi şəraitin dəyişməsi nəticəsində onun ödəniş statusunda mənfi dəyişikliklərin baş verməsi;

Ehtiyatın məbləği, aktivin balans dəyəri ilə əvvəlki effektiv faiz dərəcəsinə əsasən diskont edilmiş gələcək pul vəsaitləri hərəkətinin dəyəri arasındakı fərqi təşkil edir. Aktivin balans dəyəri ehtiyat hesabından istifadə etməklə azaldılır və zərərin məbləği məcmu gəlir hesabatında qeydə alınır. Debitor borcları qaytarıla bilmədikdə onlar debitor borcları üzrə ehtiyat hesabından silinir. Əvvəlki dövrdə silinmiş məbləğlərin sonradan bərpa edilməsi məcmu gəlir hesabatında gəlirə yazılır.

Kreditor borclar

Kreditor borcları qarşı tərəfin müqavilə üzrə öz öhdəliklərini yerinə yetirməsi zamanı hesablanır. Kreditor borcları ilkin olaraq ədalətli dəyərdə uçota alınır və sonradan effektiv faiz metoduna əsasən amortizasiya olunmuş maya dəyərində qiymətləndirilir.

Kreditlər və debitor borclar

Kreditlər və debitor borcları dəqiq və ya təyin ediləbilən ödənişli, aktiv bazarda kotirovkası olmayan və ödəniş müddəti hesabat tarixindən sonra 12 ay ərzində olan qeyri-derivativ maliyyə aktivləridir. Şirkətin kredit və alınacaq vəsaitləri debitor borcları və digər alınacaq vəsaitlər və maliyyə vəziyyəti hesabatında əlaqəli tərəflərdən alınacaq vəsaitlərdən ibarətdir.

Mənfəət və zərər üzrə ədalətli dəyərdə maliyyə aktivləri

Mənfəət və zərər üzrə ədalətli dəyərdə maliyyə aktivləri ticarət üçün saxlanılan aktivləridir. Maliyyə aktivi bu kateqoriya üzrə o halda təsnifatlaşdırılır ki, əgər aktiv qısa müddət ərzində satılması məqsədi ilə əldə edilmişdir. Hesabat dövrü üzrə Şirkətin mənfəət və zərər üzrə ədalətli dəyərdə maliyyə aktivləri mövcud olmamışdır.

Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin uçotunun xitamı

Maliyyə aktivləri

Maliyyə aktivinin (və ya, maliyyə aktivinin bir hissəsi, və ya eyni maliyyə aktivləri qrupunun bir hissəsi) uçotuna aşağıdakı hallarda xitam verilir:

- Aktiv üzrə pul vəsaitlərinin alınma hüququnun müddəti başa çatdıqda;
- Aktiv üzrə pul vəsaitlərinin alınma hüququnu Şirkət digər tərəfə ötürdükdə, və ya aktiv üzrə pul vəsaitlərinin alınma hüququnu saxlayaraq, lakin razılaşma əsasında əhəmiyyətli gecikmə olmadan onları üçüncü şəxsə ödənilməsi üzrə öhdəlik nəzərdə tutulduqda; və
- Şirkət, (a) aktiv üzrə bütün risk və mükafatları əhəmiyyətli dərəcədə digər şəxslərə ötürdükdə; və ya (b) aktiv üzrə bütün risk və mükafatlar həm əhəmiyyətli dərəcədə keçirilməmiş həm də saxlanmamışdır , lakin aktiv üzrə nəzarət digər tərəfə ötürülmüşdür.

3. ƏHƏMİYYƏTLİ UÇOT SİYASƏTLƏRİ (DAVAMI)

i) Maliyyə alətləri (davamı)

Maliyyə aktiv və öhdəliklərinin uçotunun xitamı (davamı)

Maliyyə aktivləri (davamı)
Maliyyə aktivinin uçotuna o zaman xitam verilir ki, bu aktiv digər tərəfə ötürülmüşdür və bu ötürülmə xitam olunma kriteriyalarına müvafiqdir. Ötürülmə kriteriyaları tələb edir ki, Şirkət: (a) aktivlər üzrə pul vəsaitlərinin alınmasına dair müqavilə hüquqlarını ötürür; və ya (b) aktivlər üzrə pul vəsaitlərin alınmasına dair müqavilə hüquqlarını özündə saxlayır, lakin müqavilə öhdəlikləri üzrə bu pul vəsaitlərini üçüncü tərəfə ödəməyi öhdəsinə götürür. Ötürmədən sonra Şirkət ötürülmüş aktiv üzrə risk və mükafatların saxlanılan dərəcəsini yenidən qiymətləndirir. Əgər əsasən bütün risk və mükafatlar saxlanılmışdırsa, aktiv maliyyə vəziyyəti hesabatında qalır, əgər əsasən bütün risk və mükafatlar ötürülmüşdürsə, aktivə xitam verilir. Əgər əsasən bütün risk və mükafatlar nə saxlanılıb, nə də ötürülmüşdürsə, Şirkət aktiv üzrə nəzarətinin saxlanılmasını yenidən qiymətləndirir. Əgər nəzarət saxlanılmamışdırsa aktivə xitam verilir. Şirkət aktiv üzrə nəzarətini saxladıqda, o aktivi müvafiq aid olma dərəcəsi ilə tanımağa davam edir.

Maliyyə öhdəlikləri
Maliyyə öhdəliyinə bu öhdəliyin silinməsi, ləğv edilməsi və ya müddətinin başa çatması hallarında xitam verilir. Mövcud olan maliyyə öhdəliyi eyni kreditor tərəfindən əsasən digər şərtlərlə dəyişdirildikdə və ya mövcud olan öhdəliyin şərtləri əhəmiyyətli dərəcədə dəyişdirildikdə, belə dəyişdirilmə ilkin öhdəliyə xitam verilməsi və yeni öhdəliyin tanınması kimi maliyyə vəziyyəti hesabatında əks etdirilir, və müvafiq fərq məcmu gəlir hesabatında tanınır.

Maliyyə aktiv və öhdəliklərin əvəzləşdirilməsi
Maliyyə aktivləri və öhdəlikləri yalnız aktiv və öhdəliklərin əvəzləşdirilməsi üçün müəyyən edilmiş hüquq olduqda və ya eləcədə müqavilə üzrə əvəzləşdirməni aparmaq və ya eyni zamanda aktivi realizasiya edərək öhdəliyi ödəmək niyyəti mövcud olduğu hallarda həyata keçirilə bilər. Maliyyə aktivlərinin müvəqqəti olaraq qarşı tərəfə transfer edilməsi zamanı bu maliyyə aktivləri qarşı tərəfin öhdəliyi ilə qarşılaşdırılmır.

j) Dəyərsizləşmə

Mənfəət və ya zərər nəticəsində ədalətli dəyərini itirən maliyyə aktivi hər hansı bir dəyərsizləşmənin əsaslı sübutunu təyin etmək üçün hər bir hesabat dövründə qiymətləndirilir. Əgər əsaslı sübut zərərin aktivin ilkin tanınmasından sonra baş verməsini və həmin zərərin etibarlı qiymətləndirilə bilən aktivin gələcək qiymətləndirilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinə mənfi təsir göstərməsini əks etdirirsə, maliyyə aktivi dəyərsizləşdirilir.

Maliyyə aktivlərinin (iştirak payı hüququ verən qiymətli kağızlar da daxil olmaqla) dəyərsizləşməsinin əsaslı sübutu debitor tərəfindən borcun ödənilməsindən imtina və ya xəta, şirkətin əks halda nəzərə alınmayacağı şərti ilə şirkətə ödəniləcək məbləğin restrukturizasiyası, debitor və ya emitentin müflisləşəcəyi göstəriciləri, şirkətdə borcalanların və emitentlərin ödəniş statusunun əks istiqamətdə dəyişmələri, aktiv qiymətli kağız bazarının defoltuna və itkisinə birbaşa təsir göstərən iqtisadi şərtlərdən ibarət ola bilər. Bundan əlavə, xüsusi kapital qiymətli kağızlara investisiyada ədalətli dəyərinin maya dəyərindən əhəmiyyətli və ya uzunmüddətli azalması dəyərsizləşməsinin əsaslı sübutudur.

k) Cari vergiqoyma

Gəlir vergisi
Gəlir vergisi hazırkı maliyyə hesabatlarında Azərbaycan Respublikasının qüvvədə olan və ya hesabat tarixinə qüvvəyə minmiş Azərbaycan qanunvericiliyinə uyğun olaraq hesablanmışdır. Gəlir vergisi xərci cari və təxirə salınmış gəlir vergisindən ibarətdir və bu və ya digər dövrdə vergi təsiri bilavasitə digər məcmu gəlirlərdə və ya kapitalda qeydə alınan əməliyyatlar istisna olmaqla, məcmu gəlir hesabatında qeydə alınır.

3. ƏHƏMİYYƏTLİ UÇOT SİYASƏTLƏRİ (DAVAMI)

k) Cari vergiqoyma (davamı)

Gəlir vergisi (davamı)
Cari mənfəət vergisi, cari və əvvəlki dövrlər üzrə vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər ilə əlaqədar vergi orqanlarına ödəniləcək və ya onlardan geri alınacaq məbləği təşkil edir. Vergiyə cəlb edilən mənfəət və ya zərər maliyyə hesabatlarının müvafiq vergi bəyannamələrinin təqdim olunmasından əvvəl təsdiqləndiyi halda, təxmini göstəricilərə əsasən hesablanır. Mənfəət vergisindən başqa digər vergilər inzibati və digər əməliyyat xərcləri kimi qeydə alınır.

l) Təxirə salınmış vergiqoyma

Təxirə salınmış vergi maliyyə hesabatlarında aktivlərin və öhdəliklərin balans dəyərləri və vergi tutulan mənfəətin hesablanmasında istifadə edilən müvafiq vergi əsasları arasındakı fərq üzrə ödənilməsi və ya bərpa edilməsi gözlənilən vergidir və öhdəliklərin uçotu metodundan istifadə etməklə uçota alınır.

Təxirə salınmış vergi öhdəlikləri adətən vergi tutula bilən bütün müvəqqəti fərqləri üzrə tanınır və təxirə salınmış aktivlər çıxıla bilən müvəqqəti fərqlərin istifadə oluna bilməsinə dair vergiyə cəlb edilən mənfəətin əldə edilməsi ehtimalının mövcud olacağı zaman hesablanır. Müvəqqəti fərq nə vergi mənfəətinə, nə də uçot mənfəətinə təsir göstərməyən əməliyyatda digər aktiv və öhdəliklərin ilkin tanınmasından yarandığı halda belə aktivlər və öhdəliklər tanınmır.

Təxirə salınmış vergi aktivlərinin balans dəyəri hər hesabat tarixində təhlil edilir və aktivin bütöv və ya qismən bərpa olunacağına imkan verməsi üçün mövcud olacaq kifayət qədər vergi tutulan mənfəətlərin artıq mümkün olmadığı halda azaldılır.

Təxirə salınmış vergi öhdəliyi tətbiq edilməsi ödənildiyi və ya aktivin realizə olduğu dövrdə gözlənilən vergi dərəcələri ilə hesablanır. Təxirə salınmış vergi ümumi gəlir haqqında hesabata aid edilmişdir. Burada verginin birbaşa kapitala aid edilən maddələr ilə bağlı olması istisna halıdır, çünki təxirə salınmış vergi də kapitala aiddir.

Təxirə salınmış vergi aktivləri və təxirə salınmış vergi öhdəlikləri aşağıdakı şərtlər olduğu halda əvəzləşdirilir və maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda xalis şəkildə göstərilir:

- Qrupun cari gəlir vergisi aktivlərini və cari gəlir vergi öhdəlikləri əvəzləşdirmək üçün qanuni qüvvəyə minmiş qarşılıqlı əvəzləşdirmə hüququ var; və
- Gəlir vergilərinə aid təxirə salınmış vergi aktivləri və təxirə salınmış vergi öhdəlikləri üzrə eyni vergi tutulan müəssisəsi üzrə eyni vergi orqanı tərəfindən vergi çıxılır.

Həmçinin, Azərbaycan Respublikasının Şirkətin fəaliyyəti üzrə qiymətləndirilən digər müxtəlif vergiləri mövcuddur. Bu vergilər ümumi gəlir haqqında hesabatda əməliyyat xərclərin komponenti kimi daxil edilib.

m) Maliyyə gəliri və xərcləri

Maliyyə xərclərinə borc üzrə faiz xərcləri yaradılan ehtiyatlar və kompensasiya üzrə diskontun faiz dərəcələrinin çözülməsi, satış üçün saxlanılmış maliyyə aktivlərinin satışı üzrə zərərlər, öhdəlik kimi qəbul olunan imtiyazlı səhmlər üzrə dividentlər, mənfəət və zərər vasitəsilə ilə ədalətli dəyərdə maliyyə aktivlərinin ədalətli dəyər zərəri və maliyyə aktivlərində tanınan dəyərsizləşmə üzrə zərərləri (debitor borclarından başqa) daxildir.

Şərtlərə cavab verən aktivin əldə olunması, tikintisi və ya istehsalına birbaşa aid edilməyən borclar üzrə məsrəflər effektiv faiz metodundan istifadə olunmaqla mənfəət və zərərdə tanınırlar. Xarici valyuta gəliri və zərərləri xarici valyuta hərəkətlərinin xalis qazanc və ya zərər mövqeyində olmasından asılı olaraq, xalis dəyər əsasında maliyyə gəliri və ya maliyyə xərci kimi bəyan edilir.

3. ƏHƏMİYYƏTLİ UÇOT SİYASƏTLƏRİ (DAVAMI)

n) Təqaüdlər

Şirkət Azərbaycan Respublikası dövlət pensiya sistemindən asılı olmayan heç bir təqaüd razılaşmasına malik deyil, hansı ki cari ümumi əmək haqqı ödəmələri faiz kimi hesablanan işçi tərəfindən cari maliyyə yardımı tələb edir. Bu xərclər qeyd edilən əmək haqqı qazanıldığı müddətdə ödənilməsi tələb edilir.

o) Təminatlar

Təminat o halda təsdiqlənir ki, şirkət əvvəlki hallarla bağlı cari hüquq və ya konstruktiv öhdəliklərə malikdir və ehtimal vardır ki, iqtisadi faydaları əks etdirən resurs daxilolmaları öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün lazım olsun və etibarlı öhdəlik qiymətləndirilməsi icra edilmiş olsun.

p) İşçilərə sərf olunan müvafiq ayırmalar

Əmək haqları, məvaciblər, Azərbaycan Respublikası Dövlət Pensiya və Sosial Müdafiə Fonduna ödənişlər, məzuniyyət və bülletenlər üzrə illik ödənişlər, mükafatlar və pul şəklində olmayan imtiyazlar Şirkətin işçiləri tərəfindən müvafiq xidmətlər göstərildikdə hesablanır.

q) Xarici valyuta əməliyyatları

Bu maliyyə hesabatları Azərbaycan manatı vasitəsilə təqdim edilir belə ki, Azərbaycan manatı Şirkətin Təşkilatın əməliyyat valyutasıdır. Digər valyutalarla müəyyənləşdirilən sövdələşmələr sövdələşmə tarixinə olan kurs əsasında hesablanacaq. Sövdələşmələrdən alınan pul daxiolmaları və ödənişlər Şirkətin hesabat valyutasında xarici valyuta məbləği xarici valyuta ilə hesabat valyutası arasında daxiolmalar ödənişlər tarixinə olan fərqi istifadə etməklə qeyd ediləcək. Xarici valyuta ilə olan kassa qalığı ilə bağlı hesabat tarixinə olan spot valyuta kursu olan ilin sonuna olan qalıqdan istifadə etməklə hesabat verilir. Xarici valyuta ilə aparılan işlər nəticəsində yaranan mənfəər və zərər məcmu gəlir haqqında hesabatda göstərilmişdir.

r) Şərti öhdəliklər

Etibarlı qiymətləndirmə edilməsi və öhdəliklərin icrası üçün resurs xərclənməsi tələbi ilə bağlı ehtimal olmadığı halda şərti öhdəliklər maliyyə hesabatlarında bildirilmir. Şərti aktiv maliyyə hesabatında göstərilmir, lakin iqtisadi gəlir axını mümkün olduğu halda açıqlanır.

4. STANDARTLAR, ŞƏRHLƏR VƏ DÜZƏLİŞLƏR

Aşağıdakı standartları və məsləhətlər 31 dekabr 2017-ci ildə və daha sonra qüvvəyə minmişdir:

12 saylı BMHS "Digər Təşkilatlarda iştirak payının açıqlanması"- Düzəliş (1 Yanvar 2017-ci il tarixindən tətbiq ediləcək)

Düzəliş və BMHS 12, ümumiləşdirilmiş maliyyə məlumatlarının açıqlanmasına dair tələblər istisna olmaqla, 5 saylı BMHS "Satış üçün saxlanılan uzunmüddətli aktivlər və dayandırılmış əməliyyatlar" a əsasən satış üçün saxlanılan və törəmə, birgə, asılı müəssisələr kimi təsnifləşdirilən müəssisələrdəki (və ya satılıq əməliyyat qruplarındakı) maraqlara (paylara) tətbiq edilir

MHBS 15 "Müştərilərlə Müqavilələr üzrə Gəlirlər" (Qüvvəyə minmə tarixi 1 yanvar 2018)

2014–cü ilin may ayında şirkətlər üçün müştərilərlə müqavilələrdən yaranan gəlirin tam vahid uçot modelini müəyyən edən 15 saylı MHBS buraxılmışdır. Qüvvəyə mindikdən sonra MHBS 15 gəlirin tanınmasına dair Gəlir adlı MUBS 18-i, Tikinti Müqavilələri adlı MUBS 11-i və əlaqədar şərhləri əhatə edən mövcud qaydaları əvəz edəcək.

4. STANDARTLAR, ŞƏRHLƏR VƏ DÜZƏLİŞLƏR (DAVAMI)

MHBS 9 – "Maliyyə alətləri" (Qüvvəyə minmə tarixi 1 yanvar 2018)

2014-cü ilin iyul ayında BMUSŞ əsasən maliyyə aktivləri üçün dəyərsizləşmə tələblərini,habelə təsnifləşdirmə və ölçülmə tələbləri ilə bağlı məhdud düzəlişləri tətbiq edən MHBS 9-un yekun versiyasını hazırlamışdır. MHBS 9-un məqsədi Maliyyə Alətləri:

Tanınma və Ölçülmə adlı MUBS 39-u əvəz etməkdən ibarətdir:

- **Maliyyə aktivlərinin təsnifləşdirilməsi və ölçülməsi.** Maliyyə aktivləri onların saxlandıqları biznes modelinə və müqavilə üzrə pul daxilolmalarının göstəricilərinə istinad etməklə təsnifləşdirilir.
- **Maliyyə öhdəliklərinin təsnifləşdirilməsi və ölçülməsi.** Maliyyə öhdəlikləri MUBS 39-da olduğu kimi eyni tərzdə təsnifləşdirilir, lakin şirkətin öz kredit riskinin ölçülməsinə tətbiq olunan tələblər üzrə fərqlər mövcuddur.
- **Dəyərsizləşmə.** MHBS 9-un 2014-cü il versiyası maliyyə aktivlərinin dəyərsizləşməsi ilə bağlı MUBS 39-dakı "çəkilmiş kredit zərərləri modeli"nin əksinə olaraq "gözlənilən kredit zərərləri modeli"ni təqdim edir.
- **Hecinqin uçotu.** Maliyyə və qeyri-maliyyə risklərinin hecinqi zamanı şirkətlər tərəfindən riskin idarə edilməsi fəaliyyətlərinin yerinə yetirilmə üsullarını açıqlayan yeni hecinq uçotu modeli təklif edir.
- **Tanınmanın dayandırılması.** Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin tanınmasının dayandırılması üçün tələblər MUBS 39-dan köçürülmüşdür.

BMHS 16 "İcarələr" (1 Yanvar 2019-cu il tarixindən tətbiq ediləcək)

Cari maliyyə icarəsi üzrə icarəyə verən və icarəçilərə dair edilən dəyişikliklər məhdudlaşacaq, lakin standart hal-hazırda əməliyyat icarəsi kimi uçota alınan icarəçilərin maliyyə hesabatlarına mühüm təsir göstərəcəkdir.

MUBS 17 formasına əhəmiyyətli düzəlişlər edilmədən həyata keçirilən bəzi məsələlər:

- İcarənin müəyyən edilməsi (müqavilənin xüsusi aktivlərdən istifadə edilməsi və ondan müəyyən gəlirin əldə edilməsinə dair aydınlıq gətirilmişdir);
- İcarə müddətinin müəyyən edilməsi (əlavə uzadılma və xitam verilmə haqqında bəndə dair tələblər üzrə tətbiqlərə aydınlıq gətirmək məqsədilə müqavilə nümunlərinin verilməsi və icarə müddətinə edilən dəyişikliklərə dair daha çox təlimatların mövcud olması əks etdirilmişdir);
- İcarə və onun xidmət elementlərini özündə əks etdirən icarə müqaviləsinin bölünməsinə dair tələblər (əgər bu proseslər müəyyən çətinliklər yaradırsa, müəssisə əlaqəli törəmə deyilsə və nominal müqavilə şərtlərinə istinad edilmədən bazar dəyərinə əsaslanarsa müəssisələr bütün müqaviləni icarə kimi qəbul edə bilər);
- MUBS 40 İnvestisiya mülkiyyəti adlı standart kimi təsnifləşdirilən icarə müqaviləsinə dair yanaşma;
- Həm icarəyə verən, həm də icarəçilər üzrə öncədən maliyyə icarəsi kimi təsnifləşdirilən icarələr üçün mühasibatlıq ucotunun əsaslarına dair yanaşma; və
- Maliyyə və əməliyyat icarələri arasında olan fərq.

5. TORPAQ, TİKİLİ VƏ AVADANLIQLAR

	Ofis və kompyuter avadanlığı	Nəqliyyat vasitələri	Mebel, qurğular və digər	Digər əsas vəsaitlər	Cəmi
ÜMUMI BALANS DƏYƏRİ					
1 yanvar 2016-cı il tarixinə dəyər	**52,475**	**82,614**	**73,680**	**32,881**	**241,650**
Daxilolmalar	942	-	-	-	942
31 dekabr 2016-cı il tarixinə balans dəyəri	**53,417**	**82,614**	**73,680**	**32,881**	**242,592**
Daxilolmalar	50	-	-	-	50
31 dekabr 2017-ci il tarixinə balans dəyəri	**53,467**	**82,614**	**73,680**	**32,881**	**242,642**
KÖHNƏLMƏ					
1 yanvar 2016-cı il tarixinə dəyər	**(45,719)**	**(54,082)**	**(33,063)**	**(23,318)**	**(156,182)**
Amortizasiya xərci	(2,023)	(8,560)	(4,061)	(1,912)	(16,556)
31 dekabr 2016-cı il tarixinə balans dəyəri	**(47,742)**	**(62,642)**	**(37,124)**	**(25,230)**	**(172,738)**
Amortizasiya xərci	(1,984)	(8,560)	(3,655)	(1,530)	(15,729)
31 dekabr 2017-ci il tarixinə balans dəyəri	**(49,726)**	**(71,202)**	**(40,779)**	**(26,760)**	**(188,467)**
XALİS QALIQ DƏYƏRİ					
31 dekabr 2016-cı il tarixinə balans dəyəri	**5,675**	**19,972**	**36,556**	**7,651**	**69,854**
31 dekabr 2017-ci il tarixinə balans dəyəri	**3,741**	**11,412**	**32,901**	**6,121**	**54,175**

Rəhbərlik hesab edir ki, 31 dekabr 2017-ci il tarixinə mülkiyyət və avadanlıqlar dəyərsizləşməmişdir (2016: Sıfır).

6. QEYRİ MADDİ AKTİVLƏR

	2017	2016
Ümumi balans dəyəri		
1 yanvara olan qalıq	**6,950**	**6,950**
Əlavələr	-	-
31 dekabra olan qalıq,	**6,950**	**6,950**
Yığılmış köhnəlmə		
1 yanvara olan qalıq	**(6,371)**	**(4,054)**
İl üzrə xərc	(579)	(2,317)
31 dekabra olan qalıq	**(6,950)**	**(6,371)**
31 dekabra olan balans dəyəri	**-**	**579**

7. MALİYYƏ LİZİNQİ ÜZRƏ XALİS İNVESTİSİYA

	2017			
	Bir ildən gec olmayan	Bir ildən beş ilədək olanlar	Beş ildən gec (çox) olanlar	Cəmi
Lizinq üzrə debitor borcu	**4,760,597**	**3,537,663**	**-**	**8,298,260**
Minimum lizinq ödənişləri	4,760,597	3,537,663	-	8,298,260
Gələcək dövrlər üçün faiz gəliri	(1,163,355)	(502,397)	-	(1,665,752)
Minimum lizinq ödənişlərinin diskontlaşdırılmış dəyəri	**3,597,242**	**3,035,266**	**-**	**6,632,508**

	2016			
	Bir ildən gec olmayan	Bir ildən beş ilədək olanlar	Beş ildən gec (çox) olanlar	Cəmi
Lizinq üzrə debitor borcu	**5,122,872**	**4,749,276**	**5,330**	**9,877,478**
Minimum lizinq ödənişləri	5,122,872	4,749,276	5,330	9,877,478
Gələcək dövrlər üçün faiz gəliri	(1,349,120)	(785,064)	(121)	(2,134,305)
Minimum lizinq ödənişlərinin diskontlaşdırılmış dəyəri	**3,773,752**	**3,964,212**	**5,209**	**7,743,173**

8. AVANSLAR, QABAQCADAN ÖDƏNİŞLƏR VƏ DİGƏR CARİ AKTİVLƏR

	2017	2016
Müştərilərdən alınacaq debitor borcları	130,093	95,205
Vaxtı keçmiş debitor borcları üzrə ehtiyat	(41,182)	(1,875)
Vaxtı keçmiş debitor borcları-xalis	**88,911**	**93,330**
Yığılmış mənfəət	54,460	59,130
Qabaqcadan ödənilmiş xərclər	7,170	4,665
İşçilərə verilmiş avanslar	10,000	-
Digər debitor borcları	758	1,192
	161,299	**158,317**

8. AVANSLAR, QABAQCADAN ÖDƏNİŞLƏR VƏ DİGƏR CARİ AKTİVLƏR (DAVAMI)

Debitor borclarının dəyərsizləşməsi üzrə ehtiyatlarının hərəkəti aşağıdakı cədvəldə göstərilib:

	2017	2016
Müştərilərdən alınacaq debitor borcları	(1,875)	(35,003)
Vaxtı keçmiş debitor borcları üzrə ehtiyat	(39,307)	33,128
Vaxtı keçmiş debitor borcları-xalis	**(41,182)**	**(1,875)**

9. PUL VƏSAİTLƏRİ VƏ ONLARIN EKVİVALENTLƏRİ

	2017	2016
Banklarda yerli valyuta ilə olan cari hesablar	144,425	145,787
Banklarda xarici valyuta ilə olan cari hesablar	56,375	1,187,379
Banklarda əmanət (depozit) hesabı	882,927	-
Cəmi pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	**1,083,727**	**1,333,166**

Şirkətin iki yerli bankda depozit hesabları mövcuddur və həmin depozit hesabların ümumi dəyəri 882,927 AZN-dir (2016: sıfır). Hər bir depozit üçün illik faiz dərəcəsi 6% olaraq qeydə alınmışdır. 350,000 AZN dəyərində olan depozit 1 ay ərzində başa çatacaq, 532,927 AZN dəyərində olan digər depozitin isə bitmə tarixi müəyyən edilməmişdir.

10. TƏMİNATLI VƏ DİGƏR BANK KREDİTLƏRİ VƏ BORCLAR

Təminatlı kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Banklar		
Ana bankın Törəməsi, 3 ay üzrə LIBOR +5.5%	4,491,656	4,678,180
Yerli Bank, İllik sabit 4%	-	399,000
Cəmi	**4,491,656**	**5,077,180**
Cari hissəsi	-	**174,000**
Uzunmüddətli hissəsi	**4,491,656**	**4,903,180**

Digər bank kreditlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
Banklar və digər maliyyə təşkilatları		
Yerli Banklar, illik sabit 12.7%	-	303,359
Yerli maliyyə təşkilatı, illik sabit 18%	500,000	500,000
Xarici maliyyə təşkilatı, 6 ay üzrə LIBOR 6.25%	-	1,195,223
Cəmi	**500,000**	**1,998,582**
Cari	-	**1,600,174**
Uzunmüddətli hissəsi	**500,000**	**398,408**

Yuxarıdakı kreditlər üçün 31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixlərində başa çatan illər üzrə cəmi hesablanmış faiz xərci müvafiq olaraq 504,704 AZN və 497,581 AZN məbləğində olmuşdur.

11. DİGƏR CARİ ÖHDƏLİKLƏR

	2017	2016
Lizinq üzrə daxil olmuş avanslar	73,291	158,347
Təchizatçılara olan kreditor borcları	6,164	20,847
Hesablanmış xərclər	58,222	61,152
Cəmi digər cari öhdəliklər	**137,677**	**240,346**

12. NİZAMNAMƏ KAPİTALI

31 dekabr 2017-ci il tarixinə Şirkətin buraxılmış və tam ödənilmiş nizamnamə kapitalı 4,283,675 AZN məbləğində olmuşdur və hər biri 1 AZN olan 4,283,675 ədəd adi səhmdən ibarətdir (31 dekabr 2016-ci ildə: 4,283,675 AZN məbləğində olan 4,283,675 ədəd adi səhm). Hər bir səhm səhmdara bir səsvermə hüququ verir.

13. ƏMƏLİYYAT XƏRCLƏRİ

	2017	2016
Əmək haqqı və mükafatlar	354,744	336,262
Sosial təminat xərcləri	78,044	73,978
İşçi heyətinin tibbi və icbari sığortası	6,762	7,098
Cəmi əməliyyat xərcləri	**439,550**	**417,338**

14. İNZİBATİ XƏRCLƏR

	2017	2016
Ofisin icarəsi	102,000	102,000
Götürülmüş kreditlər üzrə xidmət haqqı	29,009	12,872
Mühafizə	16,800	22,264
Bank xərcləri	16,413	22,556
Torpaq, tikili və avadanlıqların köhnəlmə xərci	15,729	16,556
Peşəkar xidmət haqları	12,640	11,040
Nəqliyyat vasitələrinin günlük xərcləri	12,011	9,281
Audit xidməti	8,130	8,130
Kommunikasiya	7,886	7,783
Kommunal	6,288	4,157
Ezamiyyə xərcləri	4,153	3,403
Ofis xərcləri	3,249	3,944
Dövlət rüsumları	2,948	2,636
Nəqliyyat vasitələrinin sığortası	2,146	3,544
Qeyri-maddi aktivlərin amortizasiya xərci	579	2,317
Təmir və saxlanma xərcləri	355	307
Gəlir vergisindən başqa digər vergilər	159	1,004
Digər xərclər	1,371	1,991
Cəmi inzibati xərclər	**241,866**	**235,785**

15. MƏNFƏƏT VERGİSİ

31 dekabr 2017 və 2016-cı ildə başa çatan illər üzrə Azərbaycanda hüquqi şəxslərin mənfəət vergisi dərəcəsi 20% olmuşdur. Vergi dərəcəsi növbəti maliyyə ili üçün də dəyişməz qalacaq. Təxirə salınmış vergi aktivləri maliyyə hesabatlılığı və vergi məqsədləri üçün aktiv və öhdəliklərin balans dəyəri arasında olan müvəqqəti fərqlərin xalis vergi effektinə təsir edir. 31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixlərinə müvəqqəti fərqlər aşağıdakılardan ibarətdir:

	2017	2016
2017-ci ilin sonuna zərər	1,522,138	2,391,658
Müvəqqəti fərq	249	25,324
Cəmi vergi tutulan müvəqqəti fərqlər	**1,522,387**	**2,416,982**
Təxirə salınmış xalis vergi aktivi (20%)	**304,477**	**483,396**

15. MƏNFƏƏT VERGİSİ (DAVAMI)

2017-ci və 2016-cı illər ərzində təxirə salınmış mənfəət vergi aktivinin hərəkətləri aşağıda göstərilib:

	2017	2016
1 yanvar tarixinə təxirə salınmış vergi	483,396	487,640
Dövr üçün təxirə salınmış vergi aktivlərinin mənfəət və zərər hesabatında dəyişiklik	(178,919)	(4,244)
31 dekabr tarixinə təxirə salınmış vergi	**304,477**	**483,396**

31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə vergi xərci və mühasibat uçotu mənfəəti arasındakı əlaqə aşağıdakı kimi açıqlanır:

	2017	2016
Vergidən əvvəlki mənfəət/(zərər)	813,395	28,935
Vergi gəliri / (xərci) müvafiq vergi dərəcəsi ilə vergi (20%)	**(162,680)**	**(5,787)**
Daimi fərqlərin vergi təsiri	-	(225)
Müvəqqəti fərqlərin vergi təsiri	(50)	8,897
Mənfəət vergisi üzrə gəlir /(xərc)	**(162,730)**	**2,885**

	2017	2016
Cari mənfəət vergisi gəliri/ (xərci)	(162,730)	2,885
Təxirə salınmış mənfəət vergisi üzrə hərəkət	(16,189)	(7,129)
Mənfəət vergisi	**(178,919)**	**(4,244)**

16. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ ƏMƏLİYYATLAR VƏ QALIQLAR

24 saylı "Əlaqəli tərəflər haqqında açıqlamalar" adlı BMS-nın tələblərinə əsasən, əlaqəli tərəflər və ya əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar aşağıdakılardan ibarətdir:

a) Şirkətin birbaşa, dolayısı yolla və ya hər hansı bir üçüncü tərəf vasitəsilə nəzarət etdiyi, nəzarətində olduğu və ya bərabər nəzarət altında olduğu tərəflər (buraya ana şirkətlər, törəmə şirkətlər, eyni səviyyədə olan törəmə şirkətlər aiddir); Şirkətin fəaliyyətində marağı və bu fəaliyyətə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərmək imkanı olan şəxslər; və Şirkətin fəaliyyətinə ortaq nəzarət həyata keçirən şəxslər;

b) Asılı şirkətlər – Şirkət tərəfindən fəaliyyətinə əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərilə biləcək, lakin törəmə və ya birgə şirkət olmayan tərəflər;

c) Şirkətin tərəf kimi çıxış etdiyi birgə şirkətlər

d) Şirkətin və ya ana şirkətin idarə heyətinin üzvləri;

e) (a) və ya (d) bəndlərində göstərilən şəxslərin yaxın ailə üzvləri;

f) (d) və ya (e) bəndlərində göstərilən şəxslər tərəfindən birbaşa və ya dolayı yolla səsvermə hüquqlarının əhəmiyyətli hissəsini əlində cəmləşdirən nəzarətdə olan tərəflər, şirkətlər və birgə şirkətlər aiddir; və ya

g) İş müddəti bitdikdən sonra Şirkətin keçmiş işçiləri və ya Şirkətin əlaqəli olduğu şəxs tərəfindən alınacaq mükafatlar.

Ehtimal edilən hər hansı bir əlaqəli tərəfi nəzərə alarkən, əlaqənin təkcə hüquqi formasına deyil, həmçinin iqtisadi mahiyyətinə diqqət yetirilir.

16. ƏLAQƏLİ TƏRƏFLƏRLƏ ƏMƏLİYYATLAR VƏ QALIQLAR (DAVAMI)

Şirkətin 31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixlərinə əlaqəli tərəflərə aid aşağıdakı qalıqları mövcud olmuşdur:

	2017		2016	
	Əlaqəli tərəflərlə qalıqlar	**Maliyyə hesabatlarına əsasən cəmi**	**Əlaqəli tərəflərlə qalıqlar**	**Maliyyə hesabatlarına əsasən cəmi**
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	**56,357**	**1,083,727**	**29,405**	**1,333,166**
Təsisçi şirkət	56,357		29,405	-
Avanslar, qabaqcadan ödənişlər və digər cari aktivlər	**10,000**	**161,299**	-	**158,317**
Rəhbərlik	10,000		-	-
Maliyyə lizinqi üzrə xalis investisiya	**54,914**	**6,632,508**	**64,294**	**7,743,173**
Rəhbərlik	54,914		64,294	-
Təminatlı kreditlər	**4,491,656**	**4,491,656**	**4,678,181**	**5,077,180**
Səhmdarlar	4,491,656		4,678,181	-
Digər cari öhdəliklər	**58,222**	**137,677**	**48,560**	**240,346**
Səhmdarlar	58,222		48,560	-
Digər əlaqəli tərəflər	-		-	

31 dekabr 2017 və 2016-cı il tarixlərində başa çatan illər üzrə Şirkətin əlaqəli tərəflərlə aşağıdakı əməliyyatları olmuşdur:

	2017		2016	
	Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar	**Maliyyə hesabatlarına əsasən cəmi**	**Əlaqəli tərəflərlə əməliyyatlar**	**Maliyyə hesabatlarına əsasən cəmi**
Maliyyə lizinqi üzrə faiz gəliri	**6,608**	**1,753,278**	**4,953**	**1,612,075**
Rəhbərlik	6,608		4,953	-
Faiz xərci	**(332,266)**	**(504,704)**	**(277,868)**	**(497,581)**
Səhmdarlar	(332,266)		(277,868)	-
Əməliyyat xərcləri	**(279,665)**	**(439,550)**	**(208,739)**	**(417,338)**
Rəhbərlik	(279,665)		(208,739)	-

17. ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ TƏƏHHÜDLƏR

Məhkəmə prosedurları.
Vaxtaşırı olaraq və adi fəaliyyət gedişində Şirkətə qarşı irəli sürülə biləcək iddialarla əlaqədar, Şirkətin Rəhbərliyi öz təxminlərinə, daxili və peşəkarların məsləhətlərinə əsasən hesab edir ki, bu iddialarla bağlı heç bir əhəmiyyətli zərər baş verməyəcəkdir və müvafiq olaraq hazırkı maliyyə hesabatlarında zərərlərin ödənilməsi üçün hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır.

Vergi qanunvericiliyi.
Azərbaycanın vergi, valyuta və gömrük qanunvericiliyi müxtəlif şərhlərə və tez-tez baş verə bilən dəyişikliklərə məruz qalır. Şirkətin əməliyyatlarına və fəaliyyətinə tətbiq edilən bu cür qanunvericiliyə dair Rəhbərliyin şərhlərinə müvafiq orqanlar tərəfindən etiraz edilə bilər.

17. ŞƏRTİ ÖHDƏLİKLƏR VƏ TƏƏHHÜDLƏR (DAVAMI)

Azərbaycanın vergi orqanları qanunvericiliyi şərh edərkən və vergilərin məbləğini müəyyənləşdirərkən daha sərt mövqe nümayiş etdirə bilər və keçmişdə etiraz edilməyən əməliyyat və fəaliyyətə yenidən baxıla bilər. Bunun nəticəsində, Şirkətə qarşı böyük məbləğdə əlavə vergilər, cərimələr və faizlər hesablana bilər. Azərbaycanda vergi orqanları tərəfindən vergi ödəyicisinin son üç təqvim ilindən çox olmayan fəaliyyəti yoxlanıla bilər. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş xüsusi hallarda yoxlama daha artıq dövrləri əhatə edə bilər.

Rəhbərlik hesab edir ki, onun tərəfindən müvafiq qanunvericiliyin şərhi düzgündür və vergi, xarici valyuta və gömrüklə bağlı Şirkətin mövqeləri qorunacaqdır. Müvafiq olaraq, 31 dekabr 2017-ci il tarixinə potensial vergi öhdəlikləri üzrə hər hansı ehtiyat yaradılmamışdır (2016: ehtiyat yaradılmamışdır).

1 yanvar 2002-ci il tarixindən qüvvəyə minmiş Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 18-ci Maddəsinə uyğun olaraq, vergi orqanları qarşılıqlı surətdə asılı olan tərəflər arasında qeyri-bazar qiymətləri ilə aparılan əməliyyatlar və qiyməti bazar qiymətlərinin 30%-dən çox fərqlənən əməliyyatlar üzrə bazar qiymətinin müəyyənləşdirilməsi ilə bağlı düzəlişlər apara və əlavə vergi öhdəlikləri tətbiq edə bilərlər.

Kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəliklər.
31 dekabr 2017-ci il tarixinə Şirkətin kapital məsrəfləri ilə bağlı öhdəliyi olmamışdır (31 dekabr 2016-cı il: sıfır)

18. MALİYYƏ AKTİVLƏRİ VƏ ÖHDƏLİKLƏR

Ədalətli dəyər, məcburi satış və ya ləğv etmə halları istisna olmaqla, maraqlı tərəflər arasında cari əməliyyat zamanı maliyyə alətinin mübadilə edilə bildiyi məbləği əks etdirir və ən yaxşı olaraq aktiv bazar qiyməti ilə təsdiqlənir. Maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri Şirkət tərəfindən mövcud bazar məlumatlarından (əgər mövcud olarsa) və müvafiq qiymətləndirmə metodlarından istifadə etməklə müəyyən edilmişdir. Lakin, təxmin edilən ədalətli dəyərin müəyyən edilməsi üçün bazar məlumatlarını şərh edərkən peşəkar mülahizələr irəli sürmək tələb edilir. Azərbaycan Respublikasında inkişaf etməkdə olan bazar iqtisadiyyatına xas xüsusiyyətlər müşahidə olunmaqdadır, lakin iqtisadi şərtlər maliyyə bazarlarında aktivliyin həcmini məhdudlaşdırmaqda davam edir. Bazar qiymətləri köhnəlmiş ola bilər və ya aşağı qiymətlərlə satışın dəyərini əks etdirə bilər və bu səbəbdən maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini əks etdirməyə bilər. Maliyyə alətlərinin ədalətli dəyərini müəyyən edərkən Rəhbərlik bütün mövcud bazar məlumatlarından istifadə edir.

Amortizasiya olunmuş dəyərində qeydə alınan aktivlər.
Sabit faiz dərəcəli maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri analoji kredit riskinə və ödəmə müddətinə malik yeni alətlər üçün mövcud faiz dərəcələrini tətbiq etməklə diskont edilmiş gələcək pul vəsaitlərinin hərəkəti metoduna əsaslanır. İstifadə edilmiş diskont dərəcələri qarşı tərəfin kredit riskindən asılıdır. Debitor borcları, əlaqəli tərəflərdən alınacaq vəsaitlər və ödəniş tarixinədək saxlanılan qiymətli kağızların balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərinə bərabərdir.

Amortizasiya olunmuş dəyərində qeydə alınan öhdəliklər.
Bazar qiymətləri mövcud olmayan sabit faiz dərəcəli və müəyyən edilmiş ödəmə müddətinə malik maliyyə alətlərinin təxmin edilən ədalətli dəyəri, analoji kredit riskinə və yerdə qalan ödəmə müddətinə malik yeni alətlər üçün faiz dərəcələrini tətbiq etməklə diskont edilmiş pul vəsaitlərinin hərəkətinə əsaslanır. Kreditor borcları və əlaqəli tərəflərə ödəniləcək vəsaitlərin balans dəyəri təxminən onların ədalətli dəyərinə bərabərdir.

19. MALİYYƏ RİSKLƏRİNİN İDARƏ OLUNMASI

Şirkətin fəaliyyəti rəhbər qrup tərəfindən maliyyə riskləri kimi bilinən bazar riski, kredit riski və likvidlik riskini aşkar edilib idarə olunmasından və büdcənin tərtib olunması, proqnozlaşdırma və bazarın icmalından ibarətdir.

(a) Kredit riski

Kredit riski qarşı tərəf Şirkətə qarşı olan öhdəliyini ödəyə bilmədiyi zaman yaranan riskdir. Şirkət bu maliyyə risklərinə müxtəlif maliyyə alətləri vasitəsilə məruz qalır, məsələn: müştərilərə verilmiş kreditlər, debitor borcları, depozitlər və s.

Şirkət o zaman kredit riskinə məruz qalır ki, maliyyə alətinə sahib olan bir tərəf öhdəliyi yerinə yetirmir və nəticədə bu, digər tərəfə maliyyə itkisinə səbəb olur. Şirkətin lizinq fəaliyyəti və digər əməliyyatlar onun kredit riskinə məruz qaldığına səbəb olur.

Müşahidə şurası və İdarə heyəti tərəfindən təsdiq edilmiş şirkətin kredit siyasəti maliyyə lizinqin əsas prinsiplərini və qaydalarını müəyyən edir. Bu siyasət əsas göstəricilərin ölçülməsində, risklərin idarə edilməsində, gəlirliyin təmin edilməsində və işçilər üçün vəzifə təlimatı kimi xidmət edir. Lizinq portfelinin diversifikasiyasını və kredit risklərin azaldılması məqsədi ilə aşağıdakı limitlər mövcuddur:

- Biznes portfeli üzrə limitlər;
- İqtisadiyyatın sektorları üzrə limitlər; və
- Cəmləşmə limitləri

Limitlər rəhbərlik tərəfindən müəyyən edilir və ildə bir dəfə düzəldilir. Bazar mühitinin əhəmiyyətli dəyişildiyi halda limitlərə yenidən baxıla bilər. Limitlərdə dəyişiklik birinci növbədə Kredit Komitəsində müzakirə olunur, sonra isə İdarə Heyəti və Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiq olunur.

Lizinq Əməliyyatları Departamenti mütəmadi olaraq bütün limitləri nəzarətdə saxlayır və onlardan bəzilərinə (yeganə borc alan və ya əlaqəli borc alanlar qrupunun, əlaqəli tərəflərin maksimum riski) yeni liziqin buraxılmasından əvvəl nəzarət edilir.

Şirkətin Kredit Siyasəti Şirkətin lizinq vermə prosesində iştirak edən hər bir qurumun səlahiyyətlərini və məsuliyyətlərini tənzimləyir və kredit verilməsinin təsdiqi, lizinqlərə nəzarət qaydaları, lizinq vermə prosedurları və s. üzrə limitləri müəyyən edir.

Şirkətin kredit riskinə maksimal dərəcədə məruz qaldığı məbləğlər əsasən maliyyə aktivlərin balans dəyərlərində əks olunub, Şirkətin məruz qalacağı potensial riskləri azaltmaq üçün aktivlərin öhdəliklər ilə əvəzləşdirmə effekti əhəmiyyətli deyil.

Kredit Komitəsi ("KK") Şirkət içində İdarə Heyətinə hesabat verən kollektiv orqandır. KK-nın ümumi funksiyası lizinq əməliyyatlarını müəyyən edilmiş strateji və biznes planı istiqamətdə idarə etmək və onlara nəzarət etmək.

Kredit Komitəsi əməliyyatların və lizinq müqavilələrin Kredit siyasətinə uyğun şəkildə həyata keçirilməsinə nəzarət edir.

31 dekabr 2017–ci il və 31 dekabr 2016-cı il tarixdə Şirkətin vaxtı keçmiş və ya dəyərsizləşmiş əhəmiyyətli debitor borcları yoxdur.

19. MALİYYƏ RİSKLƏRİNİN İDARƏ OLUNMASI (DAVAMI)

(a) Kredit riski (Davamı)

Şirkətin məruz qalacağı kredit riskinin maksimum məbləği maliyyə aktivlərinin hesabat tarixində tanınmış balans dəyəri ilə məhdudlaşır:

	Qeyd	2017	2016
Bank hesablarındakı pul vəsaitləri	9	1,083,727	1,333,166
Debitor borcları	8	143,371	152,460
Maliyyə lizinqlərində xalis investisiyalar	7	6,632,508	7,743,173
Xalis balans dəyəri		**7,859,606**	**9,228,799**

Şirkət müştərilərin krediti ödəmə qabiliyyətlərini qiymətləndirməyə və hesablarla bağlı potensial problemlərini aşkar etməyə imkan verən effektiv icarə haqqının monitorinqi sisteminə malikdir. Potensial icarə və hissə-hissə ödənişə icazə rəhbərliyin verdiyi qərar səviyyəsində təmin edilir və məntiqli şəkildə nəzərdə tutula bilən icarə və hissə-hissə ödəniş üzrə potensial itkilərin təmin edilməsində adekvat vasitədir. Banklarda nağd pulla bağlı kredit riski cüzi hesab edilir, belə ki, tərəfdaşlar yüksək keyfiyyətli xarici kredit reytinqlərinə malik nüfuzlu banklardırlar.

Yüklənməmiş digər debitor borclarının bəzilərinin müddəti hesabat tarixinədək uzadılır. Vaxtı uzadılmış, lakin yüklənməmiş maliyyə aktivləri aşağıdakı kimi göstərilə bilər:

	2017	2016
Debitor borcları (qeyd 8)	130,093	95,205

Debitor borcları ilə bağlı olaraq Şirkət hər hansı bir fərdi tərəf və ya eyni xüsusiyyətlərə malik olan qrup tərəfindən əhəmiyyətli kredit riskinə məruz qalmayıb. Ümisiz borclarla bağlı tarixi məlumatlara əsasən Rəhbərlik müştərilərlə bağlı debitor borclarının kredit kefiyyətinin yaxşı olduğunu hesab edir.

(b) Valyuta riski

Valyuta riski xarici valyuta məzənnəsinin dəyişməsi nəticəsində maliyyə aktivinin dəyərinin dəyişməsi riskidir. Valyuta riski əsasən xarici alıcı və satıcılarla əməliyyatlar nəticəsində yaranan debitor və kreditor borclarından əmələ gəlir.

Bu mübadilə məzənnəsində ±5% dəyişiklik ehtimal edilir və həssaslıq analizi bütün digər göstəricilər sabit qalmaqla Şirkətin hər hesabat tarixində saxlanılan valyuta məzənnəsi maliyyə alətinə əsaslanır:

	Vergidən əvvəlki mənfəət		Kapital	
	2017	2016	2017	2016
ABŞ Dolları 5% zəiflənməsi	(224,675)	(237,291)	(179,740)	(189,833)
ABŞ Dolları 5% güclənməsi	224,675	237,291	179,740	189,833

19. MALİYYƏ RİSKLƏRİNİN İDARƏ OLUNMASI (DAVAMI)

(b) Valyuta riski (Davamı)

Aşağıdakı cədvəllər 31 dekabr 2017-ci və 2016-cı il tarixlərinə Şirkətin xarici valyuta məzənnəsinə məruz qalma riskini göstərir. Balans dəyərində cədvələ daxil olan Şirkətin maliyyə alətləri valyutaya uyğun siniflərə bölünmüşdür:

		2017		
	Qeyd	AZN	ABŞ dolları	Cəmi
Maliyyə aktivləri:				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	9	1,027,352	56,375	1,083,727
Debitor borcları	8	143,371	-	143,371
Maliyyə lizinqi üzrə xalis investisiya	7	6,632,508	-	6,632,508
		7,803,231	**56,375**	**7,859,606**
Maliyyə öhdəlikləri:				
Təminatlı kreditlər	10	-	4,491,656	4,491,656
Digər bank kreditləri və borclar	10	500,000	-	500,000
Digər cari öhdəliklər	11	79,455	58,222	137,677
		579,455	**4,549,878**	**5,129,333**
		7,223,776	**(4,493,503)**	**2,730,273**

		2016		
	Qeyd	AZN	ABŞ dolları	Cəmi
Maliyyə aktivləri:				
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	9	145,787	1,187,379	1,333,166
Digər debitor borcları	8	152,460	-	152,460
Maliyyə lizinqi üzrə xalis investisiya	7	7,743,173	-	7,743,173
		8,041,420	**1,187,379**	**9,228,799**
Maliyyə öhdəlikləri:				
Təminatlı kreditlər	10	399,000	4,678,180	5,077,180
Digər bank kreditləri və borclar	10	803,359	1,195,223	1,998,582
Digər cari öhdəliklər	11	180,561	59,785	240,346
		1,382,920	**5,933,188**	**7,316,108**
		6,658,500	**(4,745,809)**	**1,912,691**

(c) Faiz dərəcəsi riski

Faiz dərəcəsi riski maliyyə alətinin gələcək pul vəsaitlərinin hərəkətinin bazar faiz dərəcəsində dəyişikliklərə görə tərəddüd etməsi riskdir. Ədalətli dəyər ilə bağlı faiz dərəcəsi riski maliyyə alətinin dəyərinin bazar faiz dərəcəsində dəyişikliklərə görə tərəddüd etməsi riskidir. Lizinqlər ümumilikdə lizinqin müddəti üzrə müəyyən edilmiş faiz dərəcəsi ilə borcların əksəriyyəti isə dəyişən faiz dərəcəsi ilə verilir.

Aşağıdakı cədvəl dəyişən dərəcə ilə kreditlərin bütün digər göstəricilər sabit qalmaqla faiz dərəcələrində məntiqi mümkün dəyişikliyə (±1%) həssaslığını göstərir.

	İl üzrə mənfəətə təsir	
	2017	**2016**
Faiz dərəcəsi +1%	**(44,917)**	**(58,734)**
Faiz dərəcəsi -1%	**44,917**	**58,734**

19. MALİYYƏ RİSKLƏRİNİN İDARƏ OLUNMASI (DAVAMI)

(c) *Faiz dərəcəsi riski (Davamı)*

Şirkət bazar faiz dərəcələrinin dəyişməsinin onun maliyyə vəziyyətinə və pul vəsaitlərinin hərəkətinə təsiri ilə əlaqədar riskə məruz qalır. Bu cür dəyişikliklər nəticəsində faiz marjaları arta bilər, lakin faiz dərəcələri üzrə gözlənilməyən dəyişikliklər baş verdiyi təqdirdə faiz marjaları həmçinin azala və ya zərərin yaranmasına səbəb ola bilər. İdarə Heyəti faiz dərəcələrinin dəyişməsinin qəbul edilə bilən səviyyəsi üzrə limitlər müəyyən edir və bu limitlərə hər gün nəzarət edir. Hər hansı hedcinq vasitəsi mövcud olmadıqda, Şirkət adətən faiz dərəcələri üzrə mövqelərin bir-birinə uyğun olmasına çalışır. Hazırda Şirkət faiz dərəcəsi riskini mümkün olduğu dərəcədə ödəmə müddəti və/və ya faiz dərəcələrinə yenidən baxılması mövqelərini qarşılıqlı uyğunlaşdırmaqla tənzimləyir. Bundan əlavə, Şirkətin aylıq faiz marjaları lazım olduqda onun aktivlərinin faiz dərəcələrinə yenidən baxılması məqsədilə, davamlı olaraq nəzərdən keçirilir.

Aşağıdakı cədvəldə Şirkətin məruz qaldığı faiz dərəcəsi riski üzrə ümumi təhlil əks olunur. Bu cədvəldə Şirkətin cəmi maliyyə aktiv və öhdəlikləri müqavilə üzrə faiz dərəcələrinin dəyişməsi tarixlərinə və ya ödəmə tarixlərinə görə (bunlardan hansı daha tez olarsa) təsnifləşdirilir:

	2017						
	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	5 ildən çox	Faiz yarat-mayan	Cəmi
Maliyyə aktivləri:							
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	882,927	-	-	-	-	200,800	**1,083,727**
Digər debitor borcları	-	-	-	-	-	143,371	**143,371**
Maliyyə lizinqi üzrə xalis investisiya	418,031	834,615	1,782,620	3,597,242	-	-	**6,632,508**
	1,300,958	**834,615**	**1,782,620**	**3,597,242**	**-**	**344,171**	**7,859,606**
Maliyyə öhdəlikləri:							
Təminatlı kreditlər	-	-	-	4,491,656	-	-	**4,491,656**
Dıgər bank kreditləri və borclar	-	-	-	500,000	-	-	**500,000**
Digər cari öhdəliklər	-	-	-	-	-	137,677	**137,677**
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	**-**	**-**	**-**	**4,991,656**	**-**	**137,677**	**5,129,333**
Faiz dərəcəsi riski üzrə xalis mövqe	**418,031**	**834,615**	**1,782,620**	**(1,394,414)**	**-**	**1,089,421**	**2,730,273**

19. MALİYYƏ RİSKLƏRİNİN İDARƏ OLUNMASI (DAVAMI)

(c) *Faiz dərəcəsi riski (Davamı)*

	2016						
	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	5 ildən çox	Faiz yaratmayan	Cəmi
Maliyyə aktivləri:							
Pul vəsaitləri və onların ekvivalentləri	-	-	-	-	-	1,333,166	**1,333,166**
Digər debitor borcları	-	-	-	-	-	152,460	**152,460**
Maliyyə lizinqi üzrə xalis investisiya	307,068	628,655	2,838,029	3,964,212	5,209		**7,743,173**
	307,068	**628,655**	**2,838,029**	**3,964,212**	**5,209**	**1,485,626**	**9,228,799**
Maliyyə öhdəlikləri:							
Təminatlı kreditlər	-	-	174,000	4,903,180	-	-	**5,077,180**
Dıgər bank kreditləri və borclar	30,368	60,696	1,509,110	398,408	-	-	**1,998,582**
Digər cari öhdəliklər	-	-	-	-	-	240,346	**240,346**
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	**30,368**	**60,696**	**1,683,110**	**5,301,588**	**-**	**240,346**	**7,316,108**
Faiz dərəcəsi riski üzrə xalis mövqe	**276,700**	**567,959**	**1,154,919**	**(1,337,376)**	**5,209**	**1,245,280**	**1,912,691**

(d) *Maliyyə aktivlərinin və öhdəliklərinin ədalətli dəyəri*

Maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda ədalətli dəyəri ölçülmüş aktivlər və öhdəliklər ədalətli dəyər iyerarxiyasının üç səviyyəsi üzrə qruplaşdırılır. Bu qruplaşma ədalətli dəyərin ölçülməsində istifadə olunmuş əhəmiyyətli giriş məlumatlarının ən aşağı səviyyəsi əsasında müəyyən edilir:

- *Səviyyə 1*: oxşar aktivlər və ya öhdəliklər üzrə aktiv bazarlarda kotirovka (düzəliş edilməmiş)
- *Səviyyə 2*: aktiv və ya öhdəlik üzrə birbaşa (yəni qiymətlər kimi) və ya dolayı (yəni qiymətlərdən əmələ gələn) olaraq müşahidə oluna bilən səviyyə 1-ə daxil olan kotirovkadan başqa giriş məlumatları
- *Səviyyə 3*: müşahidə oluna bilən bazar məlumatlarına əsaslanmayan aktiv və ya öhdəlik üzrə giriş məlumatları (müşahidə olunmayan).

Qeyri-maliyyə alətləri ədalətli dəyərlə uçota alınmır. Maliyyə alətlərinin amortizasiya dəyəri üzrə ölçüldüyündən, bu bəndə dair qeyd Şirkətə aid deyildir.

19. MALİYYƏ RİSKLƏRİNİN İDARƏ OLUNMASI (DAVAMI)

(e) Likvidlik riski

Likvidlik riski Şirkətin öhdəliklərini ödəmək üçün lazımi vəsaitə malik olmamasını əks etdirir. Şirkət likvidliyini təmin etmək üçün nağd vəsaitlərin effektiv idarə edilməsi və planlaşdırılması siyasəti aparır və yeni tələblər üçün müvafiq ölçü götürməyi tətbiq edir.

Aşağıdakı cədvəl maliyyə vəziyyəti haqqında hesabat tarixində müqavilə əsasında qalan bitmə müddətlərinə görə qeyri-törəmə maliyyə öhdəlikləri üzrə Şirkət tərəfindən ödənilməli pul vəsaitlərini göstərir. Cədvəldə açıqlanan məbləğlər müqavilə üzrə diskontlaşdırılmamış pul vəsaitidir. Buna görə də, onlar maliyyə vəziyyəti haqqında hesabatda diskontlaşdırılmış pul vəsaitləri ilə uyğunlaşmır. 7 №-li BMHS bu cür uyğunlaşmanı tələb etmir.

	2017						
	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	5 ildən çox	Faiz yaratmayan	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri:							
Təminatlı kreditlər	-	-	-	4,491,656	-	-	**4,491,656**
Digər bank kreditləri və borclar	-	-	-	500,000	-	-	**500,000**
Digər cari öhdəliklər	-	-	-	-	-	137,677	**137,677**
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	**-**	**-**	**-**	**4,991,656**	**-**	**137,677**	**5,129,333**

	2016						
	1 aya qədər	1 aydan 3 aya qədər	3 aydan 1 ilə qədər	1 ildən 5 ilə qədər	5 ildən çox	Faiz yaratmayan	Cəmi
Maliyyə öhdəlikləri:							
Təminatlı kreditlər	-	-	174,000	4,903,180	-	-	**5,077,180**
Digər bank kreditləri və borclar	30,368	60,696	1,509,110	398,408	-	-	**1,998,582**
Digər cari öhdəliklər	-	-	-	-	-	240,346	**240,346**
Cəmi maliyyə öhdəlikləri	**30,368**	**60,696**	**1,683,110**	**5,301,588**	**-**	**240,346**	**7,316,108**

20. HESABAT TARİXİNDƏN SONRA BAŞ VERMİŞ HADİSƏLƏR

Hazırkı maliyyə hesabatlarının hesabat tarixi və hesabatın buraxılmasına icazə verilmiş tarix arasında heç bir dəyişiklik və ya dəyişiklik tələb etməyən əhəmiyyətli hadisə baş verməmişdir.